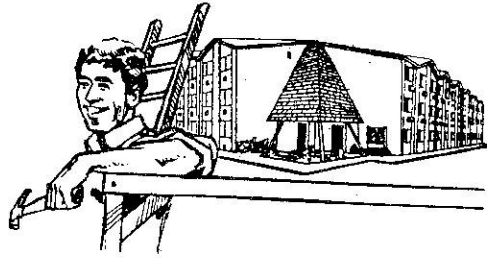

Tôi viết bài này cho lá thư AHCC. Đã là ái hữu thì đủ chuyện: quá khứ, hiện tại, tương lai. Từ chuyện tếu, chuyện tào lao, đến chuyện đùng đắn. Chuyện nào cũng vui cả. Nhưng ái hữu thì chuyện quá khứ có phần hấp dẫn hơn. Câu chuyện “*đi tập sự Công Chánh*” ghi lại cái tình huynh đệ của anh em công chánh mà nhiều người còn nhớ mãi.

Mỗi kỳ hè của năm thứ nhất, hai, ba, sinh viên công chánh phải đi tập sự một tháng tại các Nha, Sở, Ty của bộ Công Chánh. Năm thứ tư ra trường thì khỏi. Có lẽ mục tiêu của nhà trường là tập cho sinh viên làm quen với các nơi mà sau này họ đến làm việc cho khỏi bỡ ngỡ. Các Nha, Sở, Ty đối với sinh viên tập sự rất dễ dãi, bởi họ không có một chương trình nào rõ ràng cho sinh viên tập sự. Những đại để, nơi nào cũng rất tử tế với anh em sinh viên.

Đi tập sự công chánh

Tác gia: XYZ

Hè 1961 tôi mới xong năm thứ nhất. Chọn nơi tập sự là Công Chánh Nhatrang. Tôi chọn Nhatrang vì nhiều lý do: Nghe nói Nhatrang biển đẹp, gia đình thằng bạn thân tôi vừa dời đến Nhatrang, cô em họ viết thư “*xa gần*” đòi giới thiệu cho tôi một cô bạn gái. Mục này, ở tuổi 20 hồi đó, trong lòng thì khoái lắm, nhưng lại ngượng, xấu hổ không dám nói ra.

Do kinh nghiệm của đàn anh mách bảo, chúng tôi chạy lên Nha Hòa Xa, xin vào gặp ông Giám Đốc Văn Đình Vinh, mỗi đứa xin một cái vé tàu miễn phí đi miền Trung. Ông Vinh thật tốt, chưa bao giờ ông từ chối cấp vé cho sinh viên. Nhiều anh nhà ở Huế, Tết cũng mon men đi xin vé tàu về, không tốn một xu đi đường. Cũng theo cái “*truyền thống*” đó, hồi tôi làm “*Anh Hai xa cang miền Tây*” anh em CC nào ở lục tỉnh về quê, ghé lại tôi, tôi gọi cho các hãng xe đồ. Họ dành cho chỗ tốt nhất đi về miền phí. Phe ta đồ tốn tiền mà hãng xe đồ cũng vui về.

Ngày đầu đi tập sự, chúng tôi trình diện khu công chánh. Được biết là chúng tôi sẽ được chấm công với lương công nhật của công nhân. Mỗi ngày 33 đồng. Chúng tôi mừng hớn hớ. Chúng tôi gồm 5 người: Hai anh năm thứ ba, và 3 đứa chúng tôi năm thứ nhất. Tôi được cấp một phòng vắng lai gần biển, lý do là từ xa đến. Được phát mỗi đứa một xấp hồ sơ câu đố đọc chơi tại chỗ. Mỗi năm thứ nhất, đã biết gì về kỹ thuật đâu, chúng tôi đọc như sấm. Ca ba đứa tôi kết luận: hồ sơ viết lách rườm rà: nào là tham chiếu, sắc lệnh v.v... Đọc hồ sơ, phần thì không hiểu, phần chán quá. Chúng tôi mon men đi phá: Ngồi vào bàn máy chữ tập đánh, thấy cái gì lạ cũng cầm xem, văn thư. Hai

anh DHD, NKC học năm thứ ba, đã kinh nghiệm, nên lặn mất sau buổi trình diện ban đầu. Suốt thời gian tập sự sau đó tôi không gặp lại hai anh một lần nào nữa. Phần tôi, không biết là hai anh đã “*chuôn êm*”, cứ tưởng là được giao công tác đi đâu đó... Tập sự qua ngày thứ ba thì anh Trưởng Ty bao chúng tôi cứ nằm nhà cho khỏe. Khi nào đi công trường anh sẽ ghé xe lại vớt chúng tôi đi. Anh còn cho biết ở đây có Suối Tiên, Vạn Gia và nhiều cảnh đẹp lắm. Tôi không nhớ tên anh là anh nào, chỉ mang máng nhớ là người hồng hào mập mạp có dáng bộ trai. Hai anh bạn chung lớp tôi nghe vậy, mừng quá, vội vã xách xe Vespa chạy đi dọc dọc các miền Tuy Hòa, Bình Định, Quy Nhơn, Quảng Ngãi, đến đâu ghé Ty Công Chánh, đưa giấy tờ giới thiệu là Sinh viên Công Chánh đi tập sự. Được các anh Trưởng Ty CC cho nổi ngủ, đãi đăng ký lắm. Ba tuần sau mới trở về, mặt mày rạm nắng. Kê chuyên các Ty Công Chánh. Phần tôi, bản tính vốn dè dặt hoàng (hay ngu thì đúng hơn) y lời về phòng năm đội. Ngày nào cũng nằm chờ từ 8 giờ sáng đến 5 giờ chiều, trưa đi ăn cũng vội vã về gấp. Chờ luôn một tuần mà chẳng thấy anh Trưởng Ty ghé lại “*xốt đi*” đâu cả. Năm đọc sách mãi cũng chán. Tôi hoảng quá, ghé lại Ty Công Chánh (chỉ cách vài bước) Anh Trưởng Ty bảo hôm sau sẽ ghé lại đem đi công trường. Chỉ có một mệnh tôi đi công trường. Anh Trưởng Ty chỉ dặn kỹ càng lắm: Tại sao đường hủ nhiều, vá đường cách nào, đại tu bỏ làm sao. Dẫn đến cái cầu, anh chỉ đầu cầu và nói về cái mô đầu cầu, đất sụt cách nào, phải ngăn chặn ra làm sao. Rồi dẫn tôi đến một công trường bụi mịt mù, đi quanh quanh, anh giăng giải. Rồi nước ngọt bày ra, ăn uống vài thức ăn địa phương, anh cho tôi về. Về nhà, tôi ghì lại các lời “*vàng ngọc*” của anh Trưởng Ty, để còn về trường làm phúc trình tập sự.

Sau lần đi công trường, tôi bốt ngu, không còn nằm nhà chờ được xốt đi công trường nữa. Sáng tôi dậy sớm, cùng với mấy đứa em họ ra biển tắm, bởi, khi trời chưa sáng. Nằm trên cát dưới bóng nắng cho đến chín mười giờ. Ăn bò khô gói đu đủ, tàu hũ, chè. Trưa về nhà trọ ăn cơm. Chiều ra biển lại với thằng em họ, nằm trong bóng mát, dạy toán cho hần. Thằng nhỏ thật thông minh, hần ồm cuốn

sách, tôi nằm ngửa, vừa nhìn trời vừa day hán, chẳng giảy tở, chẳng viết lách gì cả, chỉ nói thôi. Thế mà nó lãnh hội được. Và hán trở thành xuất sắc về môn toán suốt mấy năm còn lại ở trung học. Gần một tháng nhàn nhả năm hưởng gió biển, bồi lội, nghe sóng, nhìn mây, ăn đồ biển. Đa tôi đen đôn. Thật là sung sướng. Thế nhưng trong lòng vẫn còn một chút âm ứ: cô em họ nói là giới thiệu một bạn gái, mà chẳng thấy tăm hơi đâu cả. Lỗi cũng tại tôi. Trong bữa ăn tại nhà bà dì, dì tôi nói: “Nghe nói, em nó sẽ giới thiệu cho anh cô nào đó phải không?” Mỗi hai mươi tuổi, tôi xấu hổ quá, vội vàng gắp cổ cái “Không ! Không ! Cháu không thêm quen ai cả ! Ở độc thân suốt đời ! Đi tu luôn !” Dượng tôi chum chim cười. Tôi xấu hổ hờn. Có lẽ cô em họ nghe tôi nói cũng quá, cũng chùn luôn. Còn tôi thì cứ mong nó nhắc lại mà nó chẳng nhắc gì cả. Tôi đầu dăm hỏi, lỡ nó nói với người lớn thì xấu hổ chết được.

Hết hạn tập sự, tôi được phát một tháng lương công nhận. Trở về Saigon. Mua một mớ sách cho năm học sắp đến. Kể lại chuyện đi tập sự cho bạn bè nghe. Nhiều đứa tiếc không chọn đi Nhatrang và hẹn năm sau sẽ đi. Đầu năm học tôi mới gặp lại anh DHD và NKC (2 anh năm thứ ba lên năm thứ tư). Hai anh hỏi mượn bản phúc trình tập sự của tôi, vì họ biến mất ngay sau khi trình diện. Chúng hai tháng sau, ông Giám Đốc Lê Sĩ Ngạc kêu tôi lên văn phòng, ông quở trách tôi nhẹ nhàng: “*Phải tự làm lấy phúc trình, đừng chép của người khác*”. Tôi cũng miệng. Đầu dăm cãi. Vì cãi cũng vô ích, chẳng ai tin, mà còn làm phiền hai ông bạn khoá đàn anh. Tôi mới học xong năm thứ nhất thì biết quái gì về kỹ thuật làm đường, làm cầu ? Đúng là chép của hai ông anh mà thôi. Ông Giám Đốc cầm phúc trình của hai ông anh có lời phê nhận xét giới. Tôi cúi đầu dạ dạ. Sau này tôi kể lại, hai ông khoá đàn anh cười ngất.

Năm thứ hai lên năm thứ ba, tôi đi tập sự tại Ty Công Chánh Huế. Đọc mấy hồ sơ làm cầu, thấy vẽ “*ligne d'influence*”, đọc đã hiểu, và bắt đầu thấy thích thích. Nhưng qua phân tính bê tông, sắt thì mù tịt. Chán quá. Tôi ngồi vào bàn máy đánh chữ gõ lóc cóc chửi. Đánh loạn xạ. Cuối cùng thử đánh máy sáng tác một bài thơ rồi ra về. Đi chơi với bạn bè ở các danh lam thắng cảnh. Nhìn cảnh đẹp, nhìn những người trẻ yêu nhau đang ngồi bên suối tự tình. Về nhà mở mộng, hôm sau đến ty Công Chánh gõ máy lóc cộc làm thơ. Sau thời gian tập sự, tôi được một tập thơ. Một anh bạn tôi, một một cô gái trong một thi đoàn nào đó, mỗi tuần đến xin tôi một bài thơ đi họp, và bèn duyên. Mười mấy năm sau gặp nhau trong trại tị nạn, anh bạn chỉ 6 đứa con lau nhau nói: “*Đây là kết quả của mấy bài thơ anh cho tôi ngày nào...*”. Tôi hỏi chị vợ có còn làm thơ không ? Chị cười: “*Thơ với thần gì nữa anh ? Con cả đàn một muốn chết, đâu còn mộng mơ nổi nữa.*”

Năm thứ ba tôi đi thực tập tại Nha Thủy Vận. Tôi sống qua một kỳ hè tuyệt vời. Anh Trưởng Ty hải hiệu lấy thuyền

máy chở dọc dọc sông Saigon như đi hóng mát. Anh chỉ các đèn hiệu, phao trên sông, nhưng chúng tôi thì chỉ để ý đến cảnh lau lách hai bên bờ. Chúng tôi được lên tàu Cầu Long đi du lịch 11 ngày từ Saigon ra Côn Sơn. Chiếc tàu chở khởi hành từ Saigon, đi ra Vũng Tàu. Anh Trưởng Ty dẫn chúng tôi mời mấy đứa, đi dạo khắp Vũng Tàu rồi ghé Hải Đăng, leo lên xem. Như đi hóng mát. Tôi tưởng như mình là một khách du lịch. Hàng ngày chúng tôi lên tàu ăn uống, bữa ăn nào cũng như tiệc, thịt cá ề hề. Tàu đi Côn Sơn, trên đường đi thủy thủ thả dây câu xuống, mỗi là mấy chiếc lông gà. Kéo lên hai ba con cá dài cả thước. Đêm nấu cháo cá ăn. Chúng tôi tha hồ ngắm trời đất mây nước. Tàu cập bến Côn Sơn. Côn Sơn đẹp như cảnh trong mơ. Chúng tôi được anh trưởng chỉ Công Chánh (anh Rím) dẫn đi chơi khắp đảo, giới thiệu từng nơi một. Ghé ở lại căn nhà mát của Tổng Thống Diệm. Anh Rím để râu ria tóc tai bù xù, anh nói: “*Ở đây làm đẹp với ai mà hớt tóc, cạo râu*”. Một đám sinh viên mười mấy đứa nô đùa, hưởng cuộc du ngoạn lý thú. Mười một ngày đi về, chúng tôi khoái quá, hẹn ra trường sẽ xin làm cho được Thủy Vận. Một anh nói, ước mơ được giữ ngọn hải đăng, suốt đời dọc sách (viết sách trong công việc an nhàn.) Khi trở lại trường, kẻ cho anh em chuyển du lịch lý thú, anh em tiếc không đi theo tôi. Nhiều anh khác cũng đi tập sự nhiều nơi rất hấp dẫn.

Nhà trường bày ra chương trình tập sự, nhưng các đàn anh không dám giao việc cho các thằng quý ấu, nó làm hử cũng thêm mệt. Nên dần đi chơi, đi đăng và cho thêm tiền bằng cách chấm công với lương nhân công lao động. Bởi đàn anh đối đãi tốt. Sau khi đã tốt nghiệp đi làm, gặp anh em sinh viên tập sự. Theo truyền thông, tôi cũng “*Chiều dài*” rất kỳ.

TIN VUI

Được tin:

- * AH Bửu Hạp đã làm lễ vu quy cho thứ nữ Nguyễn Phước Kim Phụng đẹp duyên cùng cậu Nguyễn công Bình vào ngày 21-4-85
- * AH Lê quang Tiên đã làm lễ vu quy cho thứ nữ Lê thị Ngọc Lan, đẹp duyên cùng cậu Bùi thế Phát vào ngày 11-5-85
- * AH Phạm Ngọc Xuyên đã làm lễ vu quy cho thứ nữ Phạm thi Luồng Ngọc, đẹp duyên cùng cậu Vũ Tiên Vượng vào ngày 10-4-85
- * AH Nguyễn đức Sứ sẽ làm lễ thành hôn cho trưởng nam Nguyễn anh Quân sánh duyên cùng cô Hồ thị Ánh Nguyệt vào ngày 15-6-85.

Mừng các AH đã có dâu thảo, rể hiền và cầu chúc tân lang và tân giai nhân trăm năm hạnh phúc.

LTAHCC